

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir pe 2 lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Școlile noastre

Ancheta școlară, întrunită în Sibiu și compusă din reprezentanții guvernului în frunte cu dl ministru al instrucțiunii, Anghelescu, și din delegații bisericii noastre, a discutat în mai multe ședințe, ținute Miercuri și în zilele următoare, afacerile școlilor confesionale ortodoxe române din mitropolie.

În temeiul actelor citite și a desbatărilor urmate, credem a putea din nou să constatăm, că între biserica ortodoxă română și între statul român, în chestiunea școlară, sub raportul intereselor superioare de stat, nu poate exista nici o divergență.

Urmărind atât statul, cât și biserica de-o potrivă binele poporului, eră de sine înțeles să se găsească drumul bunei înțelegeri, prin care statul nici nu refuză, nici nu reduce sprijinul necesar pe seama bisericii noastre, — dacă această biserică a fost, — și va fi mai ales de aici înainte, — o putere morală și un factor cultural de valoare pentru întărirea temelilor statului românesc.

Organele de guvernământ în ținuturile alipite nu țin seamă totdeauna de realități istorice, introducând reforme a căror trebuință nu este simțită. Procedura guvernelor trecute, în afacerea școlilor noastre confesionale, fusese cu desăvârșire greșită, contrară legilor în vigoare și cu totul în detrimentul intereselor de cultură a poporului român: repre-

zentanții guvernului actual au avut ocazie, în ședințele anchetei școlare, să se informeze de aproape și să se convingă despre adevărul acesta elementar.

Membrii anchetei au trebuit, fără deosebire să recunoască și să accentueze împrejurarea, că statul singur nu poate să acopere trebuințele împreunate cu susținerea școlilor, ci va trebui să apeleze și la sentimentul de jertfă al poporului, — după vechiul și bunul obicei al bisericii de dincoace de munți.

Guvernul va fi rugat, cum sântem informați, să alcătuească o comisie din persoane cu cădere alese de ministerele de instrucție și de culte, care să redacteze un *program general de învățământ*, — program obligator pentru toate guvernele fără deosebire de partid.

Până ce se va aranja chestiunea în mod definitiv prin lege, învățătorii staționați pe loc își continuă activitatea, în deplin acord cu susținătorii legali de școală.

În baza constatărilor expuse mai sus, nu putem decât să îndemnăm cu stăruință toate organele parohiilor să se îngrijească a lua măsuri urgente, ca școlile noastre, cu începerea noului an școlar, să fie în bună rânduială, pentru ca instrucțiunea să-și poată lua cursul normal.

Pe calea aceasta am dovedit cu fapte că biserica ortodoxă română, — de ale cărei forțe vii statul în toate timpurile va avea neapărată trebuință, — nu se dă nici de astădată în laturi de-a veni în aju-

tor cu întreg concursul ei de energii și de experiențe pe terenul învățământului primar.

Stabilindu-se astfel, raporturi de armonie și de strânsă legătură între biserică și stat, școala română va nemiță direcția culturii adevărate și a progresului binefăcător.

Serbările încoronării

Incoronarea Suveranilor noștri, ca eveniment istoric, merită să consfințească pentru vecie unirea tuturor românilor sub sceptrul Regelui Ferdinand I., se va face în toamna anului curent în catedrala dela Alba-Iulia.

Comisiunea pentru organizarea serbărilor, convocată la București, a ținut zilele acestea, sub președinția dlui Ion I. C. Brătianu, președintele consiliului de miniștri, mai multe ședințe.

Despre programul serbărilor încoronării se comunică următoarele:

La încoronarea, care se face în catedrala dela Alba-Iulia, se va citi proclamația către popor. Suveranii vor primi defilarea trupelor și a delegațiilor din țară. După serviciul divin, oficiat în catedrala istorică, se va da un banchet, și un ospăț popular. La Alba-Iulia serbările vor ține o singură zi.

Serbările vor continua în capitală.

Cortegiul regal va trece prin arcul de triumf, dela șosea, în drumul spre Mitropolie. Și la București Suveranii vor primi defilarea trupelor și vor asista la o serie de serbări populare.

La serbările din capitală vor asista primării comunelor din întreg cuprinsul României.

FOIȘOARA

Unificarea calendarelor

În atenția cercurilor bisericești și guvernamentale

Un om de inimă, un om, care a aprofundat o problemă și a găsit o importanță pentru omenire, trage cu toată puterea de care este capabil, de frânghia clopotului său și cere să fie ascultat de preoții tuturor bisericilor și de guvernanți. Se adresează deci și bisericii ortodoxe. Să ascultăm glasul lui de chemare și să cântărim ce vrea să ne pună la inimă baronul Gustav Bedeus din Sibiu.

Înainte de toate ne întrebăm, cu foarte multă dreptate: Se poate ceva ce să te rușineze mai mult, decât ca creștini, cari trăiesc în aceeași localitate, să aibă Nașterea Domnului și Învierea Lui în zile deosebite? Când unii sărbătoresc cele mai cardinale sărbători, — lucrează alți creștini din greu, fără să se sinchisească de Paștile sau Crăciunul celorlalți! Căci sânt *adevăratale* sărbători creștine?

Ce minunat ar fi — oftează dl Bedeus — dacă întreagă populația ar avea în aceleași zile sărbătorile — fiindcă astfel simțul de solidaritate religioasă s'ar potența. Ne gândim noi ce încurcături se produc într-o localitate, în care

trăiesc gr.-or., gr.-cat., r.-catolici, protestanți? Fiecare se va întreba: care din sărbătorile acestea este cea autentică, fiindcă e peste puțină ca Hristos să se fi născut pentru protestanți într-o zi a anului, ear pentru ortodocși într'alta.

Cauza ni-o indică precum urmează, dl Bedeus, într-o broșură volantă, care militează pentru ideile dsale și din care ne luăm partea cea mai mare a informațiilor noastre: papa Grigore al XIII-lea a constatat în 1582 că ordinea calendaristică, introdusă de Iuliu Cesar în a. 46 a. Hr., care cerea intercalarea tot la patru ani a unei zile visecte — ar fi greșită. În 400 de ani s'ar fi adăogat, după sistemul lui Iuliu Cesar, cu 3 zile mai mult. De aceea a ordonat papa o nouă regulă de intercalare, anume, din 4 sute de ani să cadă 3 intercalări și să se intercaleze o zi numai în sutele, cari se pot împărți cu 400.

Anul tropic n'are tocmai 365 $\frac{1}{4}$ zile, va să zică 365 zile și 6 ore, ci numai 365 zile, 5 ore 48 min., 46 sec., deci cu 11 min. 14 sec. mai puțin. Aceasta însemnează în 128 $\frac{1}{2}$ ani o zi, până când dacă rămân afară în 400 de ani 3 zile, rămâne afară, în medie, abia la 133 $\frac{1}{2}$ ani o zi. Greșala aceasta ne dă abia în 3320 de ani iarăș o zi, care a fost adăogată prea mult.

În urma greșelii călindarului iulian a căzut în anul 1582 ziua de primăvară și a echinocțiului deja pe 11 Martie, câtă vreme pe timpul conciliului din Nicea (325) a căzut pe 21

Martie, din care cauză conciliul a și luat ziua aceasta ca punct de mănecare la stabilirea socotelii Paștilor. «Ca să corecteze deci această greșală a timpului trecut papa Grigorie a dat ordin, ca să rămână afară, în 1582, cele 10 zile din 5 până în 14 Oct., ca să urmeze deci după 4 Oct. îndată 15. De atunci au rămas afară, în urma regulei anului său visect, încă zilele visecte ale anilor: 1700, 1800 și 1900, câtă vreme în țările cu călindar iulian au fost interpolate astfel, încât diferența între cele două călindare face 13 zile, adică ziua de 1 Ianuar cade după călindarul vechi pe ziua de 14 după cel nou».

Dacă cifrele acestea și constatățile de mai sus pot lăsa pe mulți cititori reci, — se va încălzi cititorul de ce-i va fi dat să citească acum.

Să ascultăm un alt raționament, care ne arată grozava risipă de energie pe care o săvârșim, voluntar, cu toții: Diferința de 13 zile a călindarului — susține dl B. — faptul, că în regiuni (ca ale noastre), unde o populație de mai multe confesiuni ține sărbătorile de două ori — ne aduce o «pierdere catastrofală». Să ne gândim numai: afară de zilele de Duminică și de zilele de sărbătoare romano-catolice (16) și (identice) evangelice (12), se mai țin și 23 zile de sărbători grecești — în zile deosebite — încât avem de înregistrat în fiecare an aproape o lună de zile pierdere mai mare în ce privește timpul de lucru! E natural dacă

Printre alte puncte sânt prevăzute reprezentății la Teatrul Național, la Operă, la Ateneu și la celelalte teatre.

La Arenele romane, din parcul Carol, societățile corale vor concerta pentru popor.

O defilare impozantă va fi a drapelelor tuturor regimentelor, a cortegiilor alegorice, a celor etnografice și a delegațiilor.

Preoțimea ardeleană și statutul unic al funcționarilor publici

Ministerul cultelor cu adresa Nr. 29013 prin autoritatea bisericească cere preoțimii complotarea formularelor cu datele despre calificarea, retribuția și anii de serviciu ai preoților în vederea studiului ce se va face pentru elaborarea unui proiect de statut unic al funcționarilor publici. În aceeași vreme prin notița din Telegraful Român (Nr. 63) ni se face cunoscut că «prin proiectul de statut unic al funcționarilor publici, alcătuit de societatea generală a funcționarilor publici, clerului i se recunoște următoarele lefuri: Preotul ajutor 900 Lei lunar; Preotul cu seminarul inferior 1000 Lei lunar; Preotul ajutor cu seminarul complet 1200 Lei lunar; Preotul cu seminarul complet 1400 Lei lunar; Preotul teolog ajutor 1600 Lei lunar. Preotul licențiat în teologie 2000 Lei lunar. Protoierei cu 2800 Lei lunar».

Stând înaintea unei reforme unitare, care are tendința să satisfacă necesitățile tuturor funcționarilor publici, deci și ale preoțimii, să ni se dea voie a ne spune și noi părerea în această chestie vitală pentru interesele bisericii și pentru consolidarea statului român.

Datele care ni se cer din partea ministerului de culte, acum a 4 oară, le vom da și de astădată, întocmai cum le-am dat și celorlalți domni miniștri de culte din guvernele Vaida, Averescu și Take Ionescu.

Să ni se îngăduie obiecțiunea, dar ni se pare că la ministerul cultelor din București, nu sânt registre, și nu se țin evidențe despre stătele preoților, cari ar trebui să rămână dela ministru la ministru, complectându-se doar cu datele celor noi intrați și celor ieșiți din rândurile preoțimii. E cert că mereu ni se cer date, dar până acum n'am văzut nici un rezultat, și judecând după trecut, puțină încredere avem că de astădată datele ce le vom da vor fi luate în considerare. În cei 4 ani din urmă au intrat atâtea memorii și cereri din partea preoțimii din Ardeal și ni s'au dat atâtea promisiuni, încât azi trebuie să ni se clatine încrederea în îmbunătățirea stării noastre precare. A trebuit să vină societatea funcționarilor publici să ne ia în apă-

ținutul va fi, în urma sărbătorilor acestora, mai puțin capabil de concurență și dacă vor fi anual miliarde pierderile în producție.

Constatarea acestora ar trebui să ne pună pe gânduri. Miliarde pierderi din cauza unor socoteli calendaristice! Să ne gândim la marile foloase ce le-a avut Europa cu introducerea orei de primăvară, în decursul războiului — iarăși o inovație, care, cu puțină bunăvoință, a adus servicii biete omenirii bolnave.

Di B. a exprimat în revista «Ostland» (în 1920, Nr. VI) plastic și lapidar alte lipsuri ale vremii noastre. «Diferite unități — scria acolo — diferite unități, ca — mai înainte — stânjenu, schioapa, policarul, liniile și, încă și astăzi, ceasurile, minutele și secunde, sânt o îngreunare cu totul inutilă, deoarece te silesc să socotești într'una. Socoteala aceasta este nu numai o pierdere de energie și de timp, ci este totodată și un izvor foarte mare de greșeli și recere din cauza aceasta o controlă tot atât de anevoioasă și costisitoare de timp». De aceea pledează pentru sistemul decimal, mult mai simplu și mai potrivit.

«Sistemul decimal», motivează dl B., «ajunge, în urma simplificării și ușurării celei mai mari a tuturor socotelilor, la o potențare nebănuită a iuțelii și a capacității de producere și scutește milioane de oameni de greul balast a unei munci inutile».

«Nici odată n'a fost o atât de imperioasă necesitate de o cruțare cât se poate de mare de muncă și de energie de timp, ca acum, după războiul mondial, când producția aproape a tuturor valorilor trebuie să creieze din nou, fiindcă proviziile aflătoare sau au fost nimicite sau au fost folosite din greu în decursul războiului sau s'au exhaustat».

oare soarta, luându-ne în statutul unic al funcționarilor publici. Întru cât însă membrii din societatea funcționarilor publici sânt mireni, n'au putut avea deplină cunoștință despre pregătirea clerului din toate ținuturile României, și de aceea nici nu-i putem învinui că în statutul unic au luat de bază la salarizarea preoților pregătirea clerului din vechiul regat.

Constatăm că preoțimea ardeleană, având altă pregătire, nu poate fi încadrată în aceeași clasă de salarizare cu clerul din vechiul regat.

La noi în Ardeal nu sânt preoți cu seminar inferior și cu seminar complet ci parte din preoții noștri, înainte de a intra în seminarul teologic, au absolvat 8 clase liceale sau reale, au examen de maturitate (bacalaureat) și apoi au intrat în teologie; — deci în care clasă de salarizare îi pui pe acești preoți?

Sânt apoi preoți cu 4 clase de liceu, preoți cu 6 clase de liceu și 3 ani de teologie, — sânt apoi preoți din vremea veche cu puține clase și cu un an de teologie («moralisti») dar aceștia sânt foarte puțini.

Acești din urmă (moralisti) pot fi luați doar într-o clasă de salarizare cu preoții din vechiul regat cari au absolvat seminarul inferior de patru clase. Iar preoții noștri din Ardeal cu 4 clase liceale și cu 3 ani de teologie pot fi încadrați în aceeași clasă de salarizare cu preoții din vechiul regat absolvenți de seminar având și unii și alții 7 ani de studii după școală primară.

Iar preoții absolvenți de liceu cu maturitate (bacalaureat) și 3 ani de teologie, trebuie să fie încadrați în clasa de salarizare în care sânt preoții licențiați în teologie din vechiul regat. Ca normă generală deci să se ia de bază anii de studii ai fiecărui preot înainte de a fi intrat în vreun seminar eparhial, — și nici decum așa cum s'a proiectat în statutul funcționarilor publici, — ceea ce pentru preoțimea ardeleană ar constitui un act de nedreptate și o nerecunoaștere a muncii depuse în școli pentru ca să-și câștige fiecare pregătire egală cu ale compatrioților noștri de alt neam.

Cerem dela factorii competenți ca noua salarizare a preoțimii din întreaga țară să se facă în raport cu anii de studii și cu pregătirea altor funcționari publici, sau luându-se de bază norma de salarizare a corpului didactic.

Ținem să amintim, că dela norocoasa și dreapta deslegare a retribuțiilor preoțimii depinde viitoarea pregătire a clerului din Ardeal. Convinși că de aceeași părere sânt toți frații preoți din Ardeal, propun ca la elaborarea proiectului de statut unic să fi avizată asociația clerului «A. Șuguna», ca să-și trimească delegații săi să ia parte în comisiunea care va stabili proiectul definitiv.

Pr. I. Crăciun

După cum vedem un radicalism în concepții — singurul radicalism îndreptătit în zilele noastre.

Vor protesta, firește, cei obicinuși să bătătoarească vecinic aceleași cărări, după cum a protesta d. e. și în Franța sau alte țări cu ortografie învechită, când li s'ar spune: nu înțelegeți că o literă trebuie să corespundă unui sunet?, de ce întrebuiți 3 și 4 litere, când exprimați un singur sunet?, nu pricepeți risipa de energie a mâinii, a tiparului, a hârtiei?, nu înțelegeți că este vorba de salvarea de miliarde — în bani — și de milioane de volume, dacă vă democratizați ortografia?

Intocmai așa refractari la inovații au găsit inovatorii calendarului pe guvernarea rusă de dinainte de război. Guvernul rusesc a instituit o comisie (în 1899—1900) și mai târziu academia de științe, a împuternicit pe astronomul Saladilov (1910) să și dea verdictul — iar comisia și Saladilov a declarat că calendarul nou (gregorian) e inacceptabil, fiindcă conține încă greșeli și lipsuri. Bisericele grecești încă nu s'au declarat.

Dar calendarul nostru se află încă într'un stadiu aproape neschimbat, ca pe vremea lui Iuliu Cesar, cum l-a stabilit acesta 46 ani a. Hr., adică aproape acum 2000 de ani, oftează dl B., și greșelile calendarului — în urma rândului absurd al lunilor de diferite dimensiuni și în urma adăogirii zilei visecte — aduce zilnic daune enorme omenirii.

Di B. găsește următoarele greșeli principale ale împărțelii calendaristice actuale:

1. Hotărârea greșită a începutului de an. Dacă s'ar face corectura, s'ar uni deja amândouă calendarele;

2. Nestabilitatea săptămânii față de an. În calendarul de acumă cad zilele săptămânii în

Ancheta școlară

După o discuțiune de 4 zile, în care s'a desbătut chestiunea învățământului primar și în special chestiunea școalelor confesionale din toate punctele de vedere, ancheta s'a terminat Sâmbătă sara în 2 Septemvrie nou.

Desbaterile au fost prezidate din partea I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicalae*, asistând din partea bisericii P. S. Sa episcopul Iosif Badescu și dnii: Dr. Iosif B'aga, Dr. Valeriu Braniște, Dr. Gheorghe Ciuhandu și Lazar Triteanu, iar din partea ministerului instrucțiunii dnii: N. Ghițescu, directorul învățământului primar, I. Gârboviceanu, directorul școalelor normale din București, Gheorghe Popa-Lipseanu, directorul învățământului secundar și Dr. Ioan Mateiu, directorul general al învățământului în Cluj.

În 1 și 2 Septemvrie a luat parte la anchetă și dl ministru al instrucțiunii Dr. Angheliescu, însoțit de dl secretar general *Valaorli*.

Resultatul, la care au ajuns consfătuirile anchetei îl comunicăm în articolul de fond al numărului de azi al ziarului nostru.

În timpul petrecerii sale în Sibiu dl ministru Dr. Angheliescu a vizitat catedrala noastră, liceul Gheorghe Lazar, liceul de fete, institutul călugărițelor franciscane, precum și școlile din Ocna și Avrigh.

Duminică în 3 Septemvrie la ora 2:45 dl ministru a părăsit Sibiu, cu trenul spre R. Vâlcea, unde s'a oprit spre a vizita școlile de acolo.

La începutul anului școlar

— Tinerimii școlare —

Porțile palatelor voastre, iubită tinerime școlară, earăși s'au deschis cu vechea maximă biblică, rostită de Mântuitorul lumii: «Lăsați copiii să vină la mine...» Vă trebuie o mai dulce chemare ca aceasta?

Voi sânteți chemați, cu vorbe dulci, să intrați pe porțile deschise ale înțelepciunii. Să intrați cu smerenie și sfințenie, pentru că să ieșiți întăriți sufletește.

Școlile vi s'au deschis din nou, și învățătorii, măestrii catedrelor, vă așteaptă să-și desfășoare toată priceperea și râvna într'u deșteptare și luminarea voastră. Și mulțumiți, satisfăcuți, și mândri vor rămânea, când jertfele lor într'u acest scop, vor aduce roade îmbucurătoare. Ei vă vor iubi atunci și mai mult. Faceți-vă vrednici de această iubire a dascălilor, năzuțiți a face bucurie părinților voștri cari ziua și noaptea sânt cu gândul la voi, și cari vă trimit uneori

fiecare an, într'alt dat, în loc ca anul să se înceapă cu Luni și să se sfârșească cu Duminică;

3. Inegalitatea lunilor — câtă vreme 11 luni cu 30 de zile ar ușura nespuse de mult cu sumele lor rotunde socotirea terminelor și socotirea unui dat, care corespunde unei zile de săptămână;

4. Sărbătoarea Paștilor e socotită în loc de ziua adevărată a anului Nașterii, deci într'o zi calendaristică fixă, ca sărb. Crăciunului, (nașterea lui Hristos), după regulile calendarului lunar evreesc, deci după o zi cu totul greșită; în urma acestei socoteli oscilează sărbătoarea Paștilor într'un restimp de 35 de zile, o oscilație, care atinge și cauzează daune tuturor relațiilor ordonate. —

Di B. propune să se hotărească din partea unui congres mondial internațional nește norme cât se poate de simple și cât se poate de potrivite, ca să înlocuească încurcătura calendaristică actuală.

Mai întâi de toate drept problema cea mai principală consideră dl B. unificarea calendarului vechi și nou, — prin hotărârea unui început de an unitar. Ca început de an pretinde să se ia 22 Decemvrie — considerațiile d-sale ar duce prea departe (cei ce vreau să se informeze citească broșura).

Di B. găsește inovația foarte adaptabilă în anul 1924. În 22 Decemvrie 1924 urmează să se înceapă noua numărătoare, automatic, fiindcă se poate să fie delăturate cele șapte zile de 31 ale lunilor și ziua visectă, împreună cu zilele 29 și 30 Decemvrie — ceea ce corespunde principiului recomandat, de luni de 30, de zile.

Călinarul iulian ar trebui să sară, afară de aceea, zilele din 11 până în 23 Ianuarie, în

ultimul ban agonisit cu mare greutate și cornul de pâine ieșit din plămădeala mânilor scumpei voastre mame.

Faceți cinste acestora și patriei voastre, care așteaptă ca azi mâne să le aduceți folos și răsplătire meritată.

Nu risipiți timpul scump, ci faceți-vă întru toate datorințele de școlari. Fiți modești, supuși și ascultători față de dascălii voștri, cari vă deschid inimile și mințile fragede, fiți cuviincioși și modești față de cei bătrâni; rămâneți însă mândri față de aceia cari ar căuta să vă lovească în sentimentul vostru de români!

Școala germană zice școlarilor săi: «Deutscher Knabe vergesse nicht, das du ein Deutscher Knabe bist!» (Copile german, nu uita că ești copil de german). Această maximă am cedit-o pe frontispiciul multor școale din satele mărunde, provăzute toate cu edificiu școlar corespunzător, în Karintia, în Austria de jos. Nu uitați nici voi că sânteți fii de român!

Folosiți timpul de recreație pentru întărirea voastră spirituală și fizică. Aveți ocaziunea de a vă manifesta în societățile voastre de lectură și de sport. Nu ocoliți nici una, nici alta. Se cade omului să fie cult, bine credincios, modest, stăruitor la fapte bune, istet și vânos. Având aceste însușiri, nimic n'are să vă înspăimânte. Întăriți, în frageda tinerețe, veți putea ușor rezista, când veți deveni independenți în viață, diferitelor ispite stricacioase și veți deveni în modul acesta folositori familiei, societății, neamului și patriei. *Eugeniu Munteanu*

M. S. Regina la Vălenii-de-Munte

Regina Maria a României, întovărășită de principesa Irina a Greciei, principele Nicolae și principesa Ileana au sosit Marți la ora 3 d. a. la Vălenii-de-Munte, venind cu automobilele dela Snaia. După ce au făcut o scurtă oprire acasă la dl N. Iorga, s'au îndreptat spre sala de cursuri unde au fost întâmpinați la intrare de dnii profesori universitari V. Bogrea, Ion Sângiorgiu, dnii N. Bațaria, Ștefan Metes și C. Cihodariu. Regina a vizitat orfelinatul și a luat loc pe scena împodobită cu covoaare și mobilă românească. Un cor bisericesc a intonat Imnul Regal, apoi dl Iorga luând cuvântul spune că: «sânt șapte ani de când M. S. regina n'a mai fost la Văleni; Regina noastră are în desăvârșirea morală a rezultatelor războiului locul întâi. Am cerut asentimentul Majestații Voastre pentru ca numele ei să consacre chiar aici, lângă locul cursurilor unde s'a pregătit ani de zile unitatea națională, noua instituție de educație liberă. Din

toate locurile României Mari un număr de fete, după ce vor fi terminat școala secundară, să vie să petreacă un an în atmosfera de fraternitate umană și națională absolută, în care ascultătorii cursurilor trăiesc timp de o lună. Ele vor căpăta cunoștințele și exemplele necesare pentru a deveni un fel de misionare normale. Prin donația măreață a fraților noștri americani, aproape 300.000 lei, prin nobilul dar pe care ni l-a făcut banca Almășeanu, oferindu-ne localul ei de veche tradiție boierească, din ce vom ști adăugi prin frumusețea scopului ce urmăm și prin înaltul patronajiu sub care stăm, vom ști să facem aici unul din localurile unde se va elabora în suflete tot mai mult acel elixir de viață morală de care România întregită simte nevoie mai mult decât de orce».

În ovațiile întregii săli ridicate în picioare, regina Maria răspunse dlui Iorga în prea frumoase cuvinte zicând:

«Vă mulțumesc, domnule profesor, pentru vorbele bune ce ați spus pentru mine. Niciodată nu voi fi prea mică pentru cele ce mi se cer. Am venit în țară foarte tânără, și am devenit una cu voi toți. Am avut dela început viziunea României Mari, am purtat-o la inima mea și am luptat pentru împlinirea ei. Și noi am reușit mai mult decât am crezut. Dar și de acum avem încă foarte mult de făcut. Te ai gândit bine la această școală nouă, și că i-ai dat numele meu acestei școli de fete, îmi pare bine și o voi patrona. Sper că voi mai veni în această localitate, unde este un centru de civilizație și de știință».

Sala, în picioare, ovaționează îndelung pe regină, acoperind-o cu buchete de flori.

Dela sala de cursuri oaspeții regali s'au întors acasă la dl Iorga, urmați de un numeros public entuziast. La ora 5 și jum. seara cele două automobile regale au luat drumul spre munte.

Nr. 5811 Plen.

CONCURS

Devenind vacant prin renunțare postul de referent școlar în Consistorul arhidiecezan, pentru ocuparea aceluia se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile sânt cele ale asesorilor consistoriali.

Cererile de concurs sânt a se adresa la Consistorul arhidiecezan însoțite cu documentele:

1. Atestat de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Absolutor teologic.
4. Absolutor despre studiile academice.
5. Certificat de serviciu.
6. Alte eventuale documente de recomandare.

Sibiu, 8 August 1922.

Consistorul arhidiecezan.

Nu vă este milă de timp?

Aș vrea ca rândurile acestea să fie citite și din partea aceluia, cari pierd prea mult timpul dat de Dumnezeu și-l cheltuesc ușor la masa de restaurant și de cafea. Aș vrea să arunce ochii asupra acestor rânduri și unii români cari văd toate în negru și nu găsesc nimic bun în România întregită. Aș vrea să ajungă datele acestea în mâinile jucătorilor de noroc, — ca să-și deschidă ochii și urechile, cu toți, și să audă glasurile de chemare, citind printre rânduri apelurile însușite la crearea de instituții ca cele înșirate mai la vale.

Ceeace arăt sânt abea câteva pagini din cartea unui economist de seamă, ale profesorului dela universitatea din Paris, Carol Gide. Cartea tratează despre «Instituțiile de progres social» și trece în revistă generală tot ceeace popoarele cele mai înaintate au știut să inventeze pentru îmbunătățirea condiției sociale a masselor, toate experiențele și toate decepțiile lor».

Treci în revistă generală, cetitorule, datele acestea, adunate de un om de bine, plimbă-ți ochii dela instituție la instituție și — după ce ai isprăvit, pune-ți întrebarea: Nu-ți spune nimic lista aceasta de instituții de ajutor social, — de ajutor reciproc, de instituții, care cearcă să îmbunătățească relațiile între clasele sociale și între popoare?

Gândește-te: timpul ar trebui să-mi fie atât, vai, atât de scump! Englesul are mare dreptate: «timpul este bani!» Zeci, sute de societăți, în diferite timpuri, de ale diferitelor neamuri, au încercat să aducă un val de omenie în relațiile sociale, să potolească urile, să arate o soluție practică, ce duce la colaborare. Nu mi aș petrece mai bine timpul, întrebând, știind cum și au frământat mintea oamenii aceia de bine, cum au cercat să valorifice idealismul din pieptul lor, aducându-l în legătură cu proza vieții? N'ar fi mai cu cale să transplant un gând

urma căror inovații călindarele ar fi unite deja dela 24 Ianuarie 1924.

În privința îmbunătățirii săptămânii propune, ca anul comun să conțină de aici înainte numai 364 de zile. Cele 365 zile și zilele visecte vor fi luate totdeauna în săptămâni visecte, adăugate în tot al 5-lea an, astfel că anul visect (în loc de 366 zile) va avea 371 zile (alte inovații neesențiale indică broșura). Astfel va începe și se va termina anul de aici înainte cu începutul, resp. cu sfârșitul săptămânii: cu Luni și cu Duminecă. Așa se va stabili călindarul pentru vecii-vecilor — nu vom mai avea trebuință în fiecare an de unul nou.

Altă inovație propusă de dl B. este ca lunile de aici înainte să aibe 30 de zile. Așa va fi o «jucărie» să socotești ziua săptămânii din ziua lunii (amănunte în broșură). Începutul reformei să se facă în 22 Decembrie 1924.

În privința zilei Invierii scrie dl B. următoarele:

«Ziua aceasta ar trebui serbată corect, ca și ziua Nașterii lui Hristos, totdeauna în aceeași zi a anului nașterii. Până acum a fost ținută însă Duminecă după luna plină, după equinocțiul de primăvară. Aceasta a fost, de fapt, ziua Invierii în anul morții lui Hristos (33), hotărâtă după călindarul lunar evreesc, și — deoarece aceasta n'a fost stabilită atunci și până bine de curând după călindarul nostru, ziua corectă a Invierii — conciliul dela Nicea a fost în stare să o socotească numai astfel, deși adevărata zi a Invierii nu este Dumineca după luna plină de primăvară, temporală, ci numai după luna plină de primăvară a anului 33!

După ce aceasta a fost stabilită în timpul recent cu toată siguranța pe ziua de 5 April, este acum o imposibilitate să mai socotim Invierii și de

aici înainte după zilele cu totul greșite ale călindarului lunar evreesc; ziua poate fi hotărâtă de aici înainte numai pe 5 April sau, după așezarea începutului de an pe 22 Decembrie, pe 15 April a «ordinei de timp definitive», recomandate aici; trebuie să cadă, mai apoi, în orice caz pe o Duminecă și, de fapt, cade 15 April după aranjamentul de timp propus, adică la luni de 30 de zile, tocmai pe o Duminecă!»

Ce îmbunătățiri propune dl B. la călindarul actual?

«1. Anul să înceapă cu solstițiul de iarnă a emisferei nordice (mai corect cu a 89 zi înainte de equinocțiul de primăvară, după meridianul de Greenwich). 2. Fiecare an începe cu Luni și se termină cu Duminecă. 3. Anul comun are 364, cel visect 371 zile. Fiecare al 5-lea an este un an visect, exceptând tot al 40-lea an, în schimb însă al 400-lea an. 4. Lunile au 30 de zile; numai Decembrie 34, în anul visect 41 de zile. 5. Dumineca Paștilor este Duminecă în 15 April».

Ca hotărâri de tranziție propune următoarele: «1. În a. 1924 cad zilele lunilor cu 31, ziua intercalată și 29 și 30 Decembrie; în călindarul iulian și zilele de 11 până 23 Ianuarie. 2. Ordinea aceasta definitivă de timp se începe cu 22 Decembrie 1924, care se socotește 1 Ianuar 1925; în acest prim an a ordinei celei nouă 1925 cade săptămâna intercalată, fiindcă atunci ar fi de adăugat numai a 365 zi a acestui singur an».

Din cele relatate ajunge dl B. la următoarele concluziuni:

Inovația aceasta este de o arzătoare actualitate, fiindcă ar aduce un plus considerabil de energie, omenirii întregi. Cu atât mai mult este recomandabilă această inovație, cu cât s'ar putea introduce fără de nici o osteneală și fără de

spese — neavând ca urmare nici o turburare a vieții economice mondiale. Nici din partea bisericească nu se poate aduce vreo obiecțiune. O colaborare a bisericilor este foarte de dorit, fiindcă bisericile stabilesc zilele Paștilor.

De aceea ar trebui să se convoace un congres mondial al tuturor statelor și bisericilor, dar mai curând, pentru că problema trebuie rezolvită până în Martie 1923, căci călindarele p. 1924 se tipăresc, ca de obicei, încă de prin April, anul precedent.

Cere ca la congres să ia parte, pe lângă oamenii științei (astronomi, teologi, etc.), mai întâi de toate reprezentanții tuturor ramurilor de producție, în special ai camerelor de comerț, ai industriilor, ai căilor ferate, ai poștelor și telegrafelor, ai băncilor, etc.; și oamenii politici și reprezentanții tuturor ramurilor administrative, în deosebi ai finanțelor și ai miliției. Înainte de a se aduna la congresul acesta să țină fiecare ram câte un congres special (d. e. camerele de comerț), în care să dezbată întrebările acestea și să trimită hotărârile lor guvernului.

Raționamentele astronomice și științifice nu le poate controla scriitorul acestor rânduri, fiindcă nu se pricepe la așa ceva — ceeace ne oferă însă dl B., care muncește de 40 de ani în direcția aceasta este atât de ademenitor, prevestitor de o vârstă mai bună a omenirii, încât statele și bisericile ar trebui să pună toate pietrele în mișcare ca să se introducă inovațiile propuse, dacă se vor adevăra tezele științifice ale dlui B. de corecte. Statului român și bisericilor noastre le-ar reveni meritul mare de a fi pus inovațiile.

H. P. P.

bun. o idee verificată de salutară, în pământul primitiv al țarinilor noastre sufletești, decât să bârfească, sau să dau poruncă bătoasă ca venitul polemicelor noastre să sgândărească și mai tare părțile slabe din om?

Intrebări puse conștiinței omenești în zilele noastre, nu numai la noi, ci în toate țările.

Enumerarea cronologică a unor instituții de economie socială, create în diferite țări, în decursul secolului al XIX-lea, este — după G. de — următoarea: 1801 aziluri pentru copii de față, (Paris), 1802 protecția copiilor lucrători (Anglia), lege pentru apărarea sănătății și a moralității ucenicilor în fabricile de bumbac și de lână, 1808 case de economii (saving bank), Anglia, 1818 colonii de asistență agricolă (Olanda), 1831 case muncitorești, (Filadelfia), Asociație cooperativă agricolă (Anglia) 1832 Lupta împotriva alcoolismului, (Anglia), 1834 economiile (cruțăriile), școlare, (Franța), 1839 protecția proprietății familiei, 1839 societatea filantropică, (Paris), se ocupă mai cu seamă cu asistența și cu locuințele muncitorești, 1844 limitarea legală a lucrului femeilor, (Anglia); 1844 societățile cooperative de consum; 1846 legea privitoare la sănătatea publică, (Anglia); 1848 limitarea legală a lucrului adulților (Franța), ziua de 12 ore; 1851 restaurante populare (Grenoble) 1851 asistența judiciară gratuită (Franța); 1852 bănci populare; 1856 ziua de 8 ore; Repausul de Duminecă (Elveția); 1861 casele de economii, postale (Anglia), (Franța 1881); 1862 cercurile muncitorești (Anglia); 1866 cuptoarele economice (Berlin); 1866 cursurile de adulți (Franța); 1870 lupta împotriva reglementării prostituției, (Londra); 1872 asilele de noapte (Marsilia); 1874 protecția copiilor incredințați doicii (Franța); 1878 asistența prin lucru (Paris); 1879 crucea prin mutualitate (Paris); 1881 mutualitate școlară (Paris); 1883 asigurarea obligatorie muncitorească (Germania); 1884 syndicatele agricole (Franța); 1888 orașele grădini (Anglia), fondarea primului oraș-grădini (Garden City) în Letworth (903); 1888 asociațiunile pentru nobilitarea vitelor (Bern); 1888 monopolul statului asupra alcoolului (Elveția); 1889 grădinile muncitorești (Sedan); 1889 ligile sociale ale cumpărătorilor (New York); 1892 sanatoriu pentru tuberculoși (Germania, Frankfurt pe Main); 1893 asistența medicală obligatorie (Franța); 1893 otelurile populare (Londra); 1894 «Muzeul social» (Paris); 1895 asociațiunile postșcolare (Franța); 1896 stabilirea legală a unui salariu minimal (Victoria); 1898 universitățile populare (Paris); 1898 pensii pentru bătrânii indigeni (Noua Zelandă); 1906 opreliștea opiuului (China); 1910 Asociațiunea internațională împotriva șomagiului, (Paris); 1910 Liga națională a consumatorilor (Paris); 1910 Opreliștea producției și a vânzării a oricărei băuturi alcoolice, (Statele Unite) ș. a. ș. a.

H. P. P.

Știrile zilei

Știri personale. Pentru a participa la ședințele Consistorului mitropolitan, cari s'au început în 4 Septembrie n. sub prezidiul I. P. S. nostru mitropolit Nicolae, au sosit în Sibiu PP. SS. LL. episcopii Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeșului, Roman al Orăzii-mari și P. S. Sa arhierul Filaret dela Caransebeș.

Predică în catedrală. Dumineca trecută la finea sfinte liturghii a rostit în catedrala noastră P. S. Sa Părintele episcop dela Oradea mare Roman Ciorogariu o frumoasă și instructivă predică despre rolul și importanța bisericii în zilele de astăzi, ascultată cu multă atențiune din partea numărului credincioși, între cari un însemnat număr din vechiul regat.

Prima împroprietărire în Bihor se face în 25 Septembrie 1922, în Căbești. Vor fi de față la solemnitate dnii: primministrul Brătianu, ministrul A. Constantinescu, P. S. Sa episcopul Roman dela Oradea Mare, parlamentarii Al. Lăpădat și G. Cosma, precum și reprezentanții autorităților.

La băi... Un vizitator face statistica cercetătorilor stațiilor balneare în țara noastră și ajunge la concluzia că abea 25 la sută fac băi, deci își îngrijesc sănătatea; restul de 75 la sută vine la băi numai să petreacă.

Congresul voluntarilor. Duminecă s'a ținut la Cluj primul congres al voluntarilor români din Ardeal, Bănat și Bucovina. Au participat peste 200 de voluntari, între cari erau și câțiva țărani. Congresul a decis înființarea unei uniuni a voluntarilor. Membri de drept sânt toți foști voluntari, cari au intrat, fără să fi fost cetățeni români, în armata română (sau în armatele aliate) înainte de armistițiile pe fronturile armatelor în care au servit voluntarii. Scopul uniunii este: a lucra pentru consolidarea unirii naționale; a ajuta pe voluntari, văduvele și orfanii lor; a îngriji de mormintele celor morți; a aduna și completa actele privitoare la voluntari; a înființa un cămin pentru infirmi; a propaga cultura prin prelegeri, biblioteci, reviste; a administra fondurile aparținătoare corpurilor de voluntari. Uniunea nu face politică militantă. Președinte al uniunii este ales dl. Dr. Victor Deleu. Congresul proclamă de președinte de onoare pe A. S. R. Principele Carol.

Anunț școlar. La liceul Gh. Lazăr din Sibiu se vor ține: examenele de corigență în 13 și 14 Septembrie c, înscrierile în zilele dela 15—20 examenele particulare, integrale, de diferență și de primire pentru cl. I între 15—20 Septembrie; examenele de maturitate (b. calaureat) în scris în zilele dela 20—23 Septembrie; examenul oral de maturitate în 25 și 26 Sept. În 20 Septembrie toți elevii se vor prezenta la școală, unde li se vor publica dispozițiunile de ordine și orarul. În 21 Septembrie c. se va celebra serviciul divin și se va inaugura anul școlar 1922/23 în cadrul solemnității obișnuite. Cursurile vor începe Vineri, în 22 Septembrie. *Diracțiunea.*

La Fondul Victor Tordășianu pentru căminul ucenicilor dela meserii, întemeiat de Reuniunea meseriașilor români din Sibiu, în memoria mult regretatului ei președinte, a binevoit a dăru 300 Lei dl. Dumitru Prisca din Bărgheș, Nr. 21. — Pentru prinos mulțumesc: *George Poponea*, președinte; *Stefan Duca*, secretar.

În așteptare. Membrii guvernului dela Moscova își urmează vânzătoarea deslănțuită împotriva clerului și a tuturor intelectualilor, cu toate acestea nu sânt stăpâni asupra situației. Nu numai țărani sânt nerulțumiți și se răscoală asupra dictatorilor comuniști, ci și armata pe uscat și pe mare dă tot mai dese semne, că i-a slăbit cu desăvârșire încrederea în regimul sovietist. Partidul comunist rus astăzi abia mai are 300 de mii (din 600 de mii) membri. Din ancheta unui ziar dela New York se constată că în Rusia 2 la sută din locuitori aparțin comuniștilor, 8 la sută sânt contrarevoluției, și 90 la sută așteaptă cu resemnare să se producă dela sine răsturnarea stăpânirii sovietiste. Așteptarea aceasta dă oarecare viață lui Lenin și tovarășiei sale. Bolșevismul va fi măturat de o putere mai pe sus de cea omenească, — așa cred rușii. Și bine cred.

ad. Nr. 440/1922

(157) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. II. Urolu, cu filia Cărpiniș, din protopopiatul Geoagiu, se publică un concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile provăzute cu toate documentele justificatoare subsemnatului în termenul deschis, și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți înaintea poporului.

Geoagiu, la 16/29 April 1922'

Oficiul protopopesesc al tractului Geoagiu în înțelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop

Nr. prot. 342/1922

(149) 3—3

Concurs repetit

Cu provocare la rezoluțiunea consistorială dela 17 Maiu a. c. Nr. 1947 B. pentru întregirea parohiei de clasa a treia **Nocrich**, protopresbiteratul Agnitez, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, și special cele statorite cu restricțiune de comitetul și sinodul parohial în ședința dela 4 Martie a. c. și aprobate de P. V. consistor arhidiecezan la 17 Maiu a. c. sub Nr. 2152 Bis.

Cererile de concurs împreunate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în termenul susindicat.

Concurenții, cu prealabila încuviințare a protopresbiterului, să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie, spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Agnita, 19 Iulie 1922.

În înțelegere cu comitetul parohial.

Ioachim Munteanu
protopop

Nr. 584/922

(155) 3—3

Concurs nou

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Cibu**, protopresbiteratul Geoagiu, se publică nou concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiterat în termenul deschis.

Concurenții, după prealabila încuviințare a protopopului, pe lângă stricta observare a dispozițiilor reglementare, se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu, la 24/11 Iulie 1922.

Oficiul protopresbiterat ort. rom., în înțelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop

ad Nr. 441/1922

(156) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. II. **Rapoltul mare** din protopopiatul Geoagiu se publică un nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile provăzute cu toate documentele justificatoare subsemnatului Oficiu protopresbiterat în termenul deschis și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare a se prezenta în comună spre a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu la 16/29 April 1922.

Oficiul protopresbiterat al tractului Geoagiu în înțelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericăsească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

Reclama este

sufletul comerțului